

ли, а пъмаха „абснати“, или както се казваше тогазъ — „спомошествователи“ и „спомощници“, а най-главното поради трудното положение на пощенскитъ съобщения и нередовното доставяне периодически издаванитъ книжки по назначение.

Въ „Читалище“ се появиха нѣкои исторически, езиковни, литературни, икономически, природословни статии. Лайтъ-мотивътъ му, обаче, бѣше сжщиятъ на цариградския периодически печатъ: будѣше народното съзнание, създаваше обществено мнение. Сказката „Върху славянитъ и българитъ“ отъ П. В. Оджаковъ, „За славянската взаимностъ“, за „Грецкитъ силлогоси“ (читалища) отъ П. Р. Славейковъ, статиитъ на Франьо Брадашка „За славянскитъ и балкански народи“, реферирани отъ сжщия (П. Р. Славейковъ), изтъкваха повече или по-малко славянски насоки. А биографиитъ Иванъ Хусъ и Лютеръ, отъ Т. Икономовъ, Мацини отъ С. С. Бобчевъ напомняха, какви образци трѣбва да се имагъ предвидъ отъ единъ общественъ служителъ.

Особено вестницитъ въ Цариградъ, начевайки отъ най-ранния — Цариградски вестникъ“, после „Време“, „Съветникъ“, „Македония“, „Право“, „Напредъкъ“, „Вѣкъ“, „День“ играха извънредно важна роля въ дѣлото на народната пробуда, която тѣ извикваха съ своитъ много пжги пламенни статии и внушителни бележки, дисписки и съобщения.

Въ известни моменти цариградскитъ вестници осждаха нѣкои постъпки на водачи по „черковния въпросъ“, недостатъчната отзывчивостъ и будностъ на нѣкои общественици, недостатъчната щедростъ на по-състоятелнитъ, напомняха постоянно, че спасението ни е въ просвѣщението, че училищата трѣбва да се турягъ въ добъръ редъ, че читалища трѣбва да се основатъ, че дружества, културни и стопански, трѣбва да се съставягъ, че злоупотребленията на властитъ трѣбва да се разгласяватъ.

Това, което не можеше да кажатъ вестницитъ отъ себе си, за да се напомнятъ българскитъ права и да се извика копнежъ и стремежъ къмъ свобода, тѣ го заемиха отъ нѣкои други вестници, обикловено гръцки или френски, но цариградски предимно, защото тогазъ турската цензура не можеше да ги обвинява въ нѣкакви „нарушения“, — а за нарушения идваха „напомняния“, а, следъ тѣхъ, и спиране на вестника — временно или за винаги. Така се препечатваха статии съ явни или прикрити мисли и учения за борбата, необходима противъ тиранията, за свобода. Всѣко освободително и обединително движение (въ Италия, Критъ, Египетъ и пр.) се следѣше съ внимание и се даваха за него подробности.